

РОЗДІЛ 5. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

РОЛЬ ВИХОВАТЕЛЯ В РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ
ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИTHE ROLE OF THE EDUCATOR IN THE DEVELOPMENT OF PRESCHOOLERS'
EMOTIONAL INTELLIGENCE THROUGH CHILDREN'S LITERATURE

Мета статті – теоретично обґрунтувати роль вихователя в розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку засобами дитячої літератури. Для досягнення зазначеної мети проаналізовано значення емоційного інтелекту для гармонійного розвитку дошкільників та визначено його вплив на соціальну адаптацію, окреслено роль літературних творів у формуванні емоційної сфери дітей, а також обґрунтовано роль вихователя як посередника між дитиною й дитячою літературою. У дослідженні застосовані такі методи, як аналіз та узагальнення наукової літератури для вивчення теоретичних основ емоційного інтелекту, виявлення особливостей його розвитку в дошкільників і визначення ролі дитячої літератури в цьому процесі; порівняльний аналіз для зіставлення різних підходів до розвитку емоційної сфери дітей дошкільного віку засобами художньої літератури.

Результати дослідження свідчать, що емоційний інтелект є складовою розвитку особистості, що визначає здатність дитини дошкільного віку розпізнавати, регулювати власні емоції та ефективно взаємодіяти з оточенням. Наголошено, що розвиток емоційного інтелекту в дошкільників залежить від соціального оточення, зокрема сім'ї, вихователів та однолітків. Доведено, що дитяча література відіграє важливу роль у цьому процесі, а вихователь, використовуючи відповідні педагогічні методи, може значно посилити вплив художнього тексту на емоційний розвиток дошкільників. Визначено жанри літературних творів, які найбільш ефективно сприяють розвитку емпатії, саморегуляції та соціальних навичок дітей (казки, римовані твори та вірші, оповідання, інтерактивна література).

У висновках зазначено ефективні педагогічні підходи до роботи з дитячою літературою для розвитку емоційного інтелекту в дошкільників (читання з інтонацією, обговорення емоційних ситуацій та почуттів, застосування методу драматизації та ролевих ігор, візуалізація емоцій). Перспективи подальших розвідок полягають у розробленні практичних методик використання літературних творів в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Ключові слова: емоційний інтелект, дошкільний вік, дитяча література, вихователь, педагогічні методи.

The aim of the article is to theoretically substantiate the role of the educator in the development of emotional intelligence in preschool children through children's literature. To achieve this goal, the significance of emotional intelligence for the harmonious development of preschoolers and its impact on social adaptation were analyzed, the role of literary works in shaping children's emotional sphere was outlined, and the educator's role as a mediator between the child and children's literature was justified.

The study employs the following research methods: analysis and generalization of scientific literature to examine the theoretical foundations of emotional intelligence, identify its developmental characteristics in preschoolers, and determine the role of children's literature in this process; comparative analysis to compare different approaches to developing the emotional sphere of preschool children through literary works.

The research results indicate that emotional intelligence is an essential component of personality development, determining a preschool child's ability to recognize, regulate emotions, and interact effectively with others. It is emphasized that the development of emotional intelligence in preschoolers depends on their social environment, primarily their family, educators, and peers. The study proves that children's literature plays a crucial role in this process, and an educator, by employing appropriate pedagogical methods, can significantly enhance the impact of literary texts on the emotional development of preschoolers. Specifically, the study identifies the literary genres that most effectively foster the development of empathy, self-regulation, and social skills in children, including fairy tales, rhymed works and poems, short stories, and interactive literature.

In the conclusions, the authors outline effective pedagogical approaches to working with children's literature to develop emotional intelligence in preschoolers, including expressive reading, discussing emotional situations and feelings, using dramatization and role-playing techniques, and visualizing emotions. Future research prospects involve developing practical methodologies for integrating literary works into the educational process of preschool institutions.

Key words: emotional intelligence, preschool age, children's literature, teacher, pedagogical methods.

УДК 373.2:159.942:82-93
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/82.2.31>

Варяниця Л.О.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри розвитку дитини
раннього і дошкільного віку
Державного закладу «Луганський
національний університет імені Тараса
Шевченка» (Полтава, Україна)

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У сучасному суспільстві посилюється роль формування емоційного інтелекту в дітей, що дозволяє їм підвищити рівень соціальної адаптації, розвиває комунікативні навички та формує психологічне

благополуччя. Дошкільний вік є сенситивним періодом щодо формування емоційної сфери. Одним із вагомих засобів впливу на емоційний інтелект є дитяча література, що дає змогу пізнати власні емоції, розвивати емпатію та соціальні навички

в дітей. Проте ефективне застосування дитячої літератури в освітньому процесі здебільшого залежить від професійної діяльності вихователя, що виконує роль посередника між художнім текстом та дитиною.

Актуальність цієї теми зумовлена значущістю розвитку емоційного інтелекту в дітей, особливо в дошкільному віці, коли відбувається активне формування емоційної сфери. Одним із важливих інструментів, що сприяють цьому процесу, є дитяча література, яка допомагає дошкільникам усвідомлювати свої емоції, розвивати здатність до емпатії та соціальні навички.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема формування та розвитку емоційного інтелекту є предметом багатьох досліджень. Так, К. Кобякова розглядає емоційний інтелект та особливості його розвитку в дітей дошкільного віку [5]. Психологічну концепцію розвитку емоційного інтелекту особистості в онтогенезі аналізує М. Шпак [10]. Емоційний інтелект із позиції психологічної стійкості особистості як здатності ефективно адаптуватись до стресових ситуацій досліджують Т. Цегельник, О. Станіченко, С. Кондратюк [9]. Психолого-педагогічні підходи до розвитку емоційного інтелекту в дошкільників в умовах сучасної української освіти виокремлює К. Борисенко [1].

У контексті застосування різних педагогічних підходів та методів розвитку емоційного інтелекту серед дошкільників важливими є дослідження Н. Харченко та О. Туркульця, які розглядають казку як метод впливу на емоційну сферу дітей [8]; О. Булгакової, що аналізує роль казкотерапії з науково-практичного аспекту [2]; Л. Клеваки, В. Іщенка та К. Гресь, які вивчають роль природи та народознавства в розвитку соціальних і когнітивних навичок у дошкільнят [4].

Обрана проблематика дослідження є об'єктом наукового інтересу не лише вітчизняних, а й іноземних учених. Зокрема, Г. Л. Сіманжунтак (H. L. Simanjuntak) та Х. Хасануддін (H. Hasanuddin) з'ясовують, як метод проєктів та Я-концепція можуть вплинути на емоційний інтелект дітей віком 5–6 років [12]. Науковці С. Альваелі (S. Alwaely), Н. Б. А. Юсіф (N. B. A. Yousif), О. Михайлов (A. Mikhaylov) здійснюють аналіз процесу адаптації через розвиток емоційного інтелекту [11]. Дослідники Ю. Силенко (Yu. Sylenko) [14] та В. Вишківська зі співавторами (V. Vyshkivska et al.) наголошують на важливості індивідуалізації навчання в розвитку емоційного інтелекту [15].

Попри наявність значної кількості досліджень щодо розвитку емоційного інтелекту, питання застосування дитячої літератури як інструменту його розвитку потребує більш ґрунтовної наукової уваги.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі вже

неодноразово розглядалися окремі аспекти розвитку емоційного інтелекту в дітей дошкільного віку, зокрема через взаємодію з дитячою літературою. Проте недостатньо уваги приділялося обґрунтуванню ролі вихователя як посередника в цьому процесі, а також детальному аналізу специфічних педагогічних методів, які можуть сприяти розвитку емоційного інтелекту дошкільників через літературні тексти. Нерозв'язаними залишаються питання ефективності застосування конкретних жанрів дитячої літератури для формування емоційної сфери та визначення механізмів впливу художнього тексту на емоційний розвиток дітей.

Внесок цієї статті полягає в систематизації та обґрунтуванні ролі вихователя в контексті використання дитячої літератури для розвитку емоційного інтелекту в дітей дошкільного віку, а також в окресленні педагогічних методів, які можуть бути застосовані для ефективного впливу на емоційну сферу через літературні твори.

Мета статті – теоретично обґрунтувати роль вихователя в розвитку емоційного інтелекту в дітей дошкільного віку засобами дитячої літератури.

Завдання статті: 1) проаналізувати значення емоційного інтелекту для гармонійного розвитку дітей дошкільного віку та визначити його вплив на соціальну адаптацію; 2) визначити роль дитячої літератури у формуванні емоційної сфери дітей дошкільного віку, схарактеризувати основні жанри та механізми впливу художнього тексту на емоційний розвиток; 3) обґрунтувати роль вихователя як посередника між літературним твором і дитиною дошкільного віку та окреслити ефективні педагогічні методи роботи з текстами для розвитку емоційного інтелекту в дошкільників.

Виклад основного матеріалу. Емоційний інтелект є важливою складовою гармонійного розвитку особистості, що визначає здатність людини розпізнавати, розуміти й регулювати власні емоції, а також ефективно взаємодіяти з іншими. Для дошкільного віку розвиток емоційного інтелекту є надзвичайно важливим, оскільки саме в цей період закладаються основи емоційної компетентності, яка впливає на подальшу соціалізацію, освітні досягнення та психологічне благополуччя дитини.

Попри значну кількість наукових напрацювань, зміст поняття «емоційний інтелект» залишається дискусійним. Так, М. Шпак під цим поняттям пропонує розуміти інтегральну властивість особистості, що «відображає пізнавальну здатність людини до розуміння емоцій і управління ними шляхом когнітивної обробки емоційної інформації, забезпечуючи психологічне благополуччя особистості та успішність соціальної взаємодії» [10, с. 125].

Дослідниця К. Кобякова визначає емоційний інтелект як здатність до «гармонійного розвитку різних почуттів та емоцій, формування вміння

дитини розуміти свій емоційний стан, визначати причини, що його викликають, та керувати своїми емоціями й почуттями. Рівень емоційного інтелекту впливає як на саму особистість, так і на її взаємини з іншими» [5, с. 36].

Науковці В. Мовчан, Л. Бірюк трактують емоційний інтелект як здатність розуміти, аналізувати, контролювати та використовувати почуття й емоції в життєвих ситуаціях, розуміти емоції оточення та комунікувати з ним [7, с. 145]

У контексті дошкільної освіти емоційний інтелект ми розглядаємо як здатність дитини усвідомлювати власні почуття, виражати їх, розуміти емоції оточення та на основі цього будувати гармонійні взаємостосунки.

До структури емоційного інтелекту належать: емоційна обізнаність (розпізнавання та розуміння власних емоцій і почуттів інших); саморегуляція (здатність здійснювати контроль над емоціями, стримувати імпульсивні реакції та адаптувати поведінку); емпатія (розуміння емоцій оточення, співпереживання); соціальні навички (здійснення ефективної взаємодії, комунікації, уміння врегульовувати конфлікти тощо).

Розвинений емоційний інтелект у дітей дошкільного віку сприяє більш ефективному контролю за власною поведінкою, полегшує адаптацію до нових умов та покращує взаємодію з однолітками й дорослими. Це відбувається завдяки позитивному впливу на здатність до навчання, зниженню рівня стресу та підвищенню концентрації уваги [12, с. 6007]. Емоційний інтелект також має безпосередній вплив на когнітивний розвиток дітей, оскільки здатність розуміти й регулювати емоції сприяє розвитку уваги, мислення та пам'яті [11, с. 2486]. Відповідно, діти, які володіють навичками керування своїми емоціями, легше зосереджуються на навчальних завданнях, швидше засвоюють нову інформацію та ефективніше долають проблеми.

Безумовно, розвиток емоційного інтелекту в дошкільників залежить від соціального оточення, зокрема сім'ї, вихователів та однолітків. Батьки й педагоги відіграють провідну роль у процесі навчання дітей розпізнавати та регулювати емоції. Водночас взаємини з однолітками сприяють розвитку емпатії, формуванню навичок співпраці та забезпечують можливість розв'язання конфліктів. Важливими чинниками також є застосування педагогічного стилю виховання, якості освітнього середовища та культурні особливості суспільства [13, с. 73].

Одним з ефективних засобів розвитку емоційного інтелекту є дитяча література, яка через художній образ, сюжет і моральний зміст сприяє ідентифікації власних емоцій, розвитку емпатії та усвідомлення соціальних норм. Водночас важливо, щоб вихователь урахував психологічні та

вікові особливості дітей дошкільного віку, оскільки це дає змогу оцінити значущість педагогічних прийомів і методів, що застосовуються для розвитку емоційного інтелекту засобами літературної творчості.

Літературні образи, представлені в дитячій літературі, відіграють важливу роль у розвитку дошкільників, оскільки вони передають моделі соціальної поведінки, які дитина здатна сприймати, переосмислювати та переносити на власне життя. Герої казок, оповідань і поезії часто стикаються з різними соціально-емоційними проблемами, що дає можливість дітям на прикладі персонажів розуміти, як треба поводитися в конкретних ситуаціях. Морально-етичні теми в дитячій літературі формують основи емпатії, навчаючи дітей співпереживати, піклуватися про інших та розуміти різні погляди. Таким чином, через читання дошкільники не лише отримують емоційне задоволення, а й формують основи соціальних норм та взаємодії.

Аналіз жанрової специфіки літературних творів як засобу розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку дозволить оцінити найбільш ефективні форми роботи, спрямовані на окреслення конкретної ролі вихователя в цьому процесі. Зокрема, казки є одним із найефективніших засобів розвитку емоційного інтелекту та емоційної чутливості в дітей дошкільного віку, оскільки вони дозволяють дітям переживати різноманітні емоції через аналіз ситуацій і персонажів [8, с. 68]. Казкові сюжети навчають дітей не тільки розпізнавати власні емоції, а й емоції інших героїв [2, с. 129]. Роль вихователя полягає в тому, щоб допомогти дітям усвідомити та детально проаналізувати емоції казкових персонажів. Вихователь може використовувати казки для стимулювання обговорення емоційних станів героїв, ставлячи питання, наприклад: «Як ви думаєте, чому герой відчуває страх, злість, радість чи сум?» або «Як би ви почували себе на місці цього героя?». Такі питання сприяють розумінню того, які емоції пов'язані з певною поведінкою та прийняттям рішень у конкретних ситуаціях. Наприклад, під час вивчення казки «Червона Шапочка» вихователь може запитати: «Як ви гадаєте, що відчувала Червона Шапочка, коли зустріла вовка?» або «Які емоції ви відчуваєте, коли дізналися, що вовк хоче обдурити бабусю?». Аналіз казки дозволяє обговорити такі емоції, як страх, доброта та мужність.

Іншою формою взаємодії між вихователем та дитиною є римовані твори й вірші, які містять яскраві образи, емоційно насичену лексику та звукові ефекти. Вони стимулюють дитячу уяву та формують емоційні переживання [7, с. 146]. Римовані твори можуть бути веселими або сумними, що допомагає дітям виражати свої емоції через ритм та інтонацію. Роль вихователя полягає

в акцентуванні на емоційному забарвленні слів та інтонації. Вихователь може пропонувати дітям читати вірші в різних емоційних станах, заохочуючи їх до обговорення, ставлячи питання, такі як: «Яка емоція присутня у цьому вірші?» або «Чому слова звучать саме так?».

Ще однією формою взаємодії між вихователем та дитиною є оповідання, що описують процеси співчуття, дружби та взаємодопомоги. Вони дають дітям можливість усвідомити важливість підтримки один одного, уміння співпереживати та допомагати у складних ситуаціях [4]. У процесі вивчення оповідань вихователь допомагає дітям ґрунтовно обговорити історії, в яких вони можуть зрозуміти моральні цінності, виявити співчуття та проаналізувати зміст допомоги й підтримки. Вихователь може ставити запитання, які спонукають дітей до роздумів, наприклад: «Як би ви допомогли своєму другу, якщо він сумує чи плаче?» або «Чому герой допоміг іншому герою?» чи «Як ви вважаєте, що відчував герой у той момент?». Наприклад, вивчення оповідання «Зайченя, яке хотіло допомогти» дозволяє дітям переосмислити поняття дружби та взаємодопомоги. Вихователь може розповісти цю історію та обговорити з дітьми важливість підтримки друзів у складних ситуаціях, що допоможе їм краще зрозуміти цінності співчуття і співпраці.

Досить новою формою взаємодії між вихователем і дитиною є інтерактивна література – книжки, що містять рухомі елементи, звукові ефекти або надають можливість вибору подальшого розвитку сюжету [6, с. 595]. Інтерактивні книги сприяють розвитку емоційної чутливості дітей, одночасно активізуючи когнітивні процеси, оскільки передбачають не лише слухання чи читання, а й самостійне прийняття рішень щодо подальшого розвитку сюжету. Роль вихователя полягає в тому, щоб правильно організувати процес взаємодії з інтерактивними творами, пропонуючи дошкільникам можливість висловлювати власні співпереживання, емоції на кожному з етапів ознайомлення. До прикладу, вихователь може ставити запитання «Як ви гадаєте, що станеться далі за сюжетом?», або «Як ви відчуваєте себе після того, як обрали цей варіант». Такий тип взаємодії сприяє розвитку емоційної реакції на різні сценарії та навчає приймати емоційно зрілі рішення щодо завершення подій.

Проаналізувавши різні жанри літературних творів, що використовуються у взаємодії між вихователем та дошкільником, можна зробити висновок, що роль вихователя полягає не лише в ознайомленні дитини з творами, а й у створенні можливостей для активного впливу на емоційний розвиток дитини через аналіз власної поведінки та взаємодії з дітьми. У цьому контексті вихователь виконує роль емоційного наставника, що навчає дитину правильно розпізнавати та виражати свої

емоції через обговорення творів дитячої літератури. Зокрема, він використовує педагогічну емпатію, яка сприяє створенню сприятливої атмосфери для виявлення та розуміння спектра емоційних станів. Окрім того, важливою складовою його ролі є формування здатності дитини до рефлексії, що дозволяє їй не тільки аналізувати емоції героїв казок, віршів та оповідань, а й порівнювати їх із власними, зіставляючи з особистісними переживаннями, що сприяє розвитку самосвідомості та емоційної зрілості [3, с. 68-69]. Отже, в цьому контексті виникає необхідність розгляду ефективних педагогічних методів роботи з текстами, спрямованих на розвиток емоційного інтелекту в дошкільників за допомогою дитячої літератури.

Під час вивчення дитячої літератури вихователь пропонує дітям читання з виразною інтонацією, використовуючи зміну голосу, розставляючи акценти, роблячи паузи та вносячи інтонаційні нюанси. Це сприяє передачі настрою й атмосфери твору, а також емоцій персонажів. Наприклад, при обговоренні казки «Колобок» вихователь може надавати різні інтонації персонажам: голос Лисички буде лагідним і хитрим, а Вовка або Ведмедя – суворим та грізним. Це допоможе дітям глибше усвідомити емоційний контекст ситуації.

Обговорення емоційних ситуацій та почуттів персонажів стимулює дітей до роздумів про власні емоції. Так, під час вивчення казки «Рукавичка» вихователь може запитувати: «Як ви гадаєте, як почувалася мишка, коли вона побачила так багато інших тварин у рукавичці?» або «Що ви відчуваєте, коли герої допомагають один одному?». Такий підхід сприяє розвитку емпатії, допомагає дітям усвідомлювати почуття інших людей та знаходити способи розв'язання емоційних ситуацій.

Застосування методів драматизації та рольових ігор під час вивчення дитячої літератури дозволяє дошкільникам увійти в роль персонажів та переживати їхні емоції. Наприклад, у казці «Летючий корабель» діти можуть розігрувати сцену, у якій головні герої намагаються подолати труднощі. Завдяки перевтіленню в персонажів діти мають змогу відчувати емоційний стан кожного з них, зокрема сум, розчарування, радість і гордість.

Ще одним з ефективних інструментів вираження емоцій під час роботи з літературними творами є візуалізація емоцій через малювання, ліплення або музичний супровід. Наприклад, після ознайомлення з казкою «Троє поросят» дітям можна запропонувати намалювати, як виглядають поросята в моменти радості й страху, зобразивши відповідні сцени, що відображають емоції персонажів. Музичний супровід також допоможе краще зрозуміти емоційний підтекст твору. Наприклад, для казки «Кіт у чоботях» можна підібрати веселу мелодію, яка підкреслить інтригу та кмітливість головного героя.

Таким чином, використання різноманітних методів і прийомів роботи з дитячими літературними творами сприяє розвитку емоційного інтелекту дошкільників. Вихователь у цьому процесі відіграє роль посередника, який допомагає дітям розвивати емоційну чутливість, формувати соціальні навички та навчатися адекватно реагувати на емоційні ситуації в реальному житті.

Висновки. Результати дослідження підтверджують важливу роль емоційного інтелекту в гармонійному розвитку дітей дошкільного віку. Аналіз наукових джерел засвідчує, що формування емоційної сфери дошкільників здебільшого залежить від якісного емоційного досвіду, який може бути збагачений через взаємодію з художніми текстами.

Доведено, що дитячі літературні твори є ефективним засобом розвитку емоційного інтелекту, оскільки сприяють виникненню емоційної реакції, розвивають навички розпізнавання емоцій, стимулюють рефлексію. Найбільш дієвими жанрами визначено казки, римовані твори, вірші, оповідання та інтерактивну літературу.

Визначено важливу роль вихователя як посередника між дитиною дошкільного віку та літературним твором, що обґрунтовує необхідність застосування спеціальних педагогічних методів для підсилення емоційно-розвивального потенціалу текстів. До ефективних методів належать читання з інтонацією, обговорення емоційних ситуацій та почуттів персонажів, метод драматизації та рольових ігор, а також візуалізацію емоцій.

Перспективи подальших досліджень можуть стосуватися розробки практичних методичних рекомендацій для вихователів щодо інтеграції дитячої літератури у процес розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Борисенко К. Ю. Психолого-педагогічні підходи до розвитку емоційного інтелекту в дошкільників в умовах сучасної української освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. Вип. 16. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15013294> (дата звернення: 24.03.2025).
2. Булгакова О. Ю., Львов В. Ю. Роль казкотерапії в розвитку емоційної сфери дошкільників: науково-практичний аспект. *Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»*: збірник матеріалів IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Одеса, 5 листопада 2024 року). Одеса, 2024. С. 127–132. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/20839> (дата звернення: 24.03.2025).
3. Зарицька В. В. Емоційний інтелект як чинник розвитку рефлексії в процесі професійної підготовки. *Актуальні проблеми практичної психології*: збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Одеса, 17 травня

2024 року). Одеса, 2024. С. 68–69. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/20327> (дата звернення: 24.03.2025).

4. Клевака Л. П., Іщенко В. І., Гресь К. О. Роль природи і народознавства у розвитку соціальних та когнітивних навичок дошкільнят. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. Вип. 13. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14580604> (дата звернення: 24.03.2025).

5. Кобякова К. С. Емоційний інтелект та особливості його розвитку у дітей дошкільного віку. *Дошкільна освіта в сучасному освітньому просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації*: матеріали учасників VIII науково-практичної конференції (м. Харків, 21 квіт. 2023 р.). Харків, 2023. С. 36–37. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/14285> (дата звернення: 24.03.2025).

6. Кравченко О. В., Пепчук І. О. Інтерактивна книга в Україні: набутки та перспективи. *Science, innovations and education: problems and prospects : The 7th International scientific and practical conference* (Tokyo, 9–11 February 2022). Tokyo, Japan, 2022. С. 593–603.

7. Мовчан В., Бірюк Л. Методи і прийоми формування емоційного інтелекту молодших школярів на уроках літературного читання. *Витоки педагогічної майстерності*. 2023. Вип. 31. С. 144–149. URL: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2023.31.283370> (дата звернення: 24.03.2025).

8. Харченко Н., Туркулець О. Казка як метод впливу на емоційну сферу дошкільників. *Психологічний журнал*. 2021. Вип. 6. С. 68–73. URL: <https://doi.org/10.31499/2617-2100.6.2021.229297> (дата звернення: 24.03.2025).

9. Цегельник Т., Станіченко О., Кондратюк С. Особливості формування резильєнтності майбутніх психологів у кризових умовах. *«Габітус»*. 2024. Вип. 67. С. 224–228. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-5208> (дата звернення: 24.03.2025).

10. Шпак М. Психологічна концепція розвитку емоційного інтелекту особистості в онтогенезі. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. Вип. 10(55). С. 125–134. URL: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2020.10\(55\).12](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2020.10(55).12) (дата звернення: 24.03.2025).

11. Alwaely S.A., Yousif N.B.A., Mikhaylov A. Emotional development in preschoolers and socialization. *Early child development and care*. 2021. Vol. 19. №16. P. 2484–2493. URL: <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1717480> (дата звернення: 24.03.2025).

12. Simanjuntak H. L., Hasanuddin H. The Effect of Project Method and Self-Concept on Emotional Intelligence of Children Age 5–6 Years. *Jurnal Obsesi: Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini*. 2022. Vol. 6. № 6. P. 6006–6016. DOI: 10.31004/obsesi.v6i6.2819

13. Narwal K. A study of relationship between emotional intelligence and academic stress of school going children. *Mier-Journal of educational studies trends and practices*. 2019. Vol. 9. P. 72–78. URL: <https://doi.org/10.52634/mier/2019/v9/i1/1373> (дата звернення: 24.03.2025).

14. Sylenko Yu. Individualization of independent work in the professional training of future teachers: An

experimental study. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*. 2024. Vol.10. № 1. P. 68–76. URL: <https://doi.org/10.52534/msu-pp1.2024.68> (дата звернення: 24.03.2025).

15. Vyshkivska V., Sylenko Yu., Shykyrynska O., Myroshnychenko V., Shevchenko V., Kozlov Ye. Tutoring

as a Means of Individualizing the Educational Process: an Experimental Study. *Society, Integration, Education – SIE2024: Proceedings of the International Scientific Conference* (Rezekne, 24–25 May 2024). Rezekne, 2024. Vol. 1. P. 285–295. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2024vol1.7924> (дата звернення: 24.03.2025).